NEĮGALIŲJŲ REIKALŲ DEPARTAMENTAS
PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS
2020 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Neįgaliųjų reikalų departamentas) 2020 m. įgyvendino Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pavestas vykdyti 16 programos „Socialinių paslaugų ir integracijos plėtra“ priemonių. Viso priemonėms įgyvendinti buvo skirta 13095.2 tūkst. eurų suma (iš jų 13034,3 tūkst. eurų išlaidoms ir 60,9 tūkst. eurų turtui įsigyti), panaudota 12611,2 tūkst. eurų suma (iš jų 60,7 tūkst. eurų išlaidoms ir 60,7tūkst. eurų turtui įsigyti). Panaudota 96,3 proc. priemonėms įgyvendinti patvirtintų lėšų.

Programos „Socialinių paslaugų ir integracijos plėtra“ priemonių įgyvendinimas

Programos „**Socialinių paslaugų ir integracijos plėtra**“ pavestoms įgyvendinti 15 aktyvių priemonių buvo skirta 13095,2 tūkst. eurų suma, panaudota 12611,2 tūkst. eurų suma. Panaudota proc. programos aktyvioms priemonėms įgyvendinti patvirtintų lėšų.

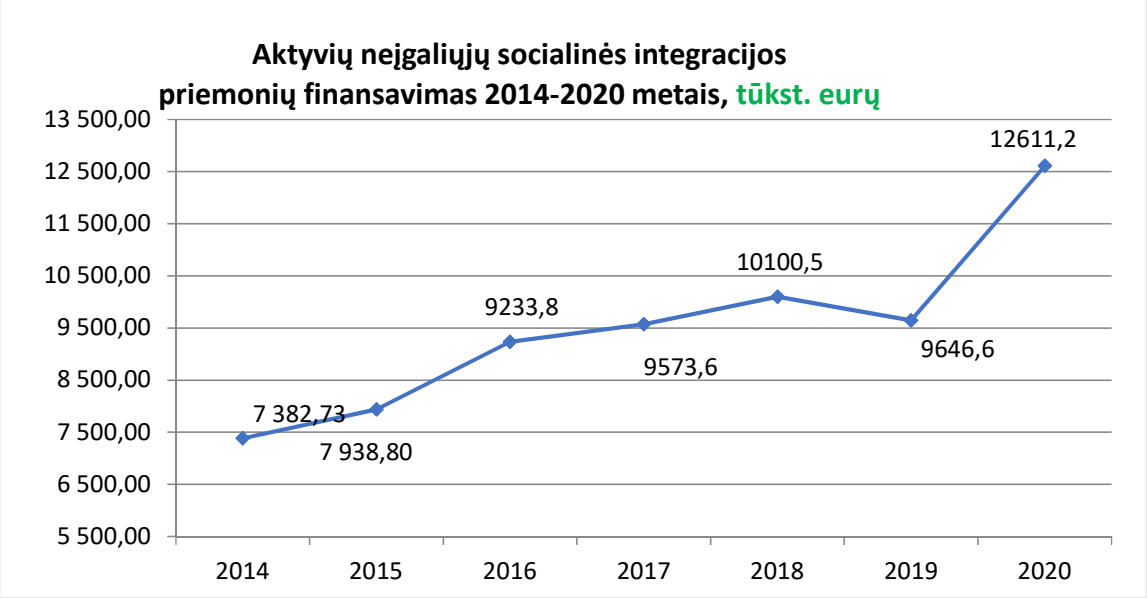

1 pav. Programos „Neįgaliųjų socialinė integracija“ aktyvioms priemonėms įgyvendinti 2014-2020 m. panaudotų lėšų palyginimas

Įgyvendinant programos „Socialinių paslaugų ir integracijos plėtra “ priemones 2020 metais finansuoti 6 rūšių konkurso būdu atrenkami neįgaliųjų socialinės integracijos srityje veikiančių nevyriausybinių organizacijų projektai (viso 447 projektai). 5 priemonės buvo įgyvendintos pasitelkiant savivaldybes, 1 – pasitelkiant aukštąsias mokyklas, 6 priemonės ir 12 papriemonių (įgyvendinant Klausos negalią turinčių asmenų socialinio dalyvavimo visuomenėje 2018-2020 metų veiksmų planą), įgyvendintos perkant paslaugas viešųjų pirkimų būdu, 4 priemonių įgyvendinimui Departamentas organizavo projektų atrankos konkursus.

Priemonė: Teikti paramą neįgaliųjų socialinei integracijai

Priemonei įgyvendinti buvo patvirtinta 10167 tūkst. eurų suma išlaidoms, panaudota 9695,5 tūkst. eurų suma išlaidoms, (panaudota 95,4 proc. priemonei įgyvendinti patvirtintų lėšų). Įvykdyti visi planuoti veiksmai.

Veiksmas: Organizuoti socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje teikimą

Vadovaujantis Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje 2020 metų projektų atrankos konkurso organizavimo nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2019 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. A1-560 „Dėl Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje 2020 metų projektų atrankos konkurso organizavimo nuostatų patvirtinimo" finansuota 323 konkurso būdu atrinkti Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektai 60 savivaldybėse, kuriuos įgyvendino neįgaliųjų socialinės integracijos srityje veikiančios organizacijos.

Šiems projektams įgyvendinti iš valstybės ir savivaldybių biudžetų iš viso panaudota 6024,6 tūkst. eurų, iš jų iš valstybės biudžeto panaudota 4940,8 tūkst. eurų (iš jų projektams finansuoti panaudota 4731,7 tūkst. eurų, savivaldybių administracijoms atrinktiems projektams administruoti – 209,1 tūkst. eurų), iš savivaldybės biudžeto –1083,8 tūkst. eurų.

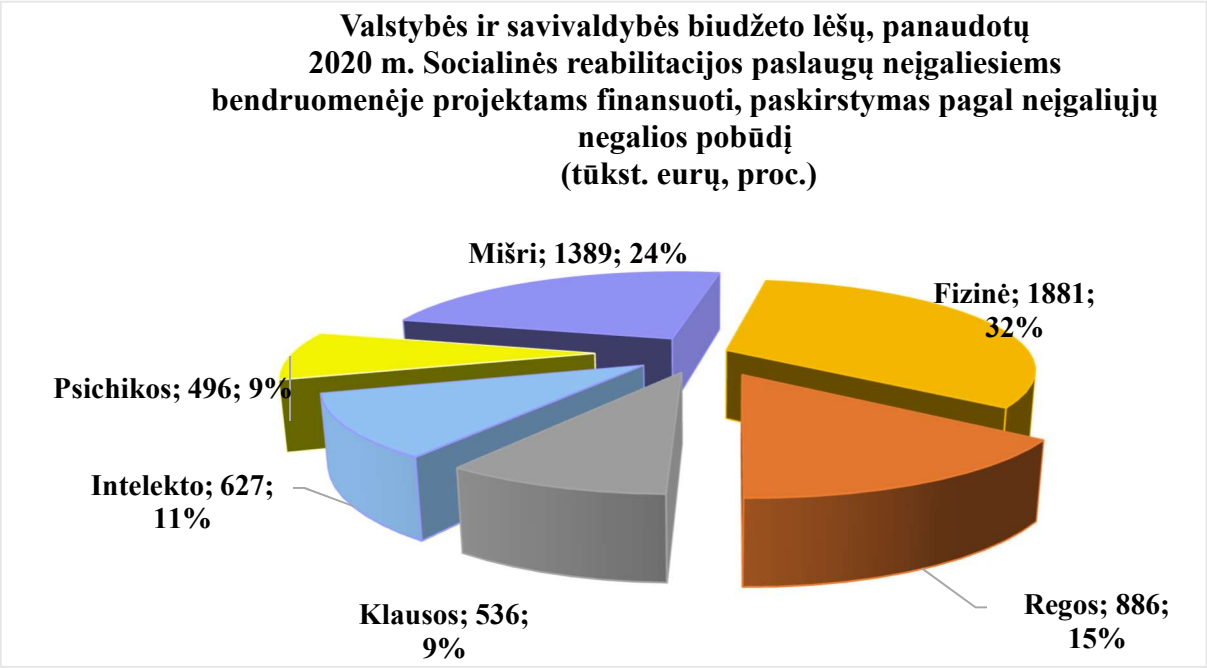

2 pav. Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektams skirtų lėšų pasiskirstymas pagal neįgaliųjų negalios pobūdį 2020 m.

Įgyvendinant projektus finansuotos pagal negalios pobūdį ir specifiką organizacijų teikiamos nuolatinio, periodinio pobūdžio paslaugos:

- neįgaliųjų dienos neįgaliųjų savarankiškumo kasdienėje veikloje įgūdžių formavimas ir (ar) atkūrimas, socialinių įgūdžių stiprinimas, ugdymas ir (ar) atkūrimas individualiai ir (ar) savigalbos grupėse, pažintinių funkcijų formavimas – pagrindinių bendrųjų žinių taikomų praktiškai, suteikimas, bendrųjų darbinių įgūdžių, kurių ateityje gali prireikti darbinėje veikloje, formavimas, ugdymas ir įtvirtinimas, užimtumas amatų būreliuose ar klubuose, kuriuose mokomasi gaminti įvairius dirbinius, suteikiama galimybė išbandyti ir įvertinti savo gebėjimus, tinkamumą užsiimti amatu, profesinis konsultavimas ir orientavimas, įgūdžių lavinimas ir (ar) palaikymas). Dienos užimtumo paslaugas gavo 11 576 neįgalieji (11085 suaugę neįgalieji ir 491 neįgalūs vaikai).
- individuali pagalba neįgaliajam (pagalba neįgaliajam lankantis užimtumo, ugdymo, reabilitacijos, sveikatos priežiūros, teisėsaugos ir kitose įstaigose (neįgaliojo palydėjimas,

pavėžėjimas, pagalba sprendžiant kylančias problemas); informacijos teikimas jam prieinama forma ir technologijomis, kurios atitinka jo negalios pobūdį; pagalba sprendžiant įsidarbinimo, palaikymo darbo vietoje klausimus; asmens, kuriam nustatytas sunkus ar vidutinis neįgalumo lygis arba 0–40 procentų darbingumo lygis, arba didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis, mokymai spręsti dėl jo negalios buityje kylančias problemas (mokymas sveikai gyventi, apsitarnauti kasdienėje veikloje, orientuotis ir judėti aplinkoje bei naudotis techninės pagalbos priemonėmis, pažinti ir valdyti ligą ar negalią, savarankiškai spręsti kasdienes problemas). Individualios pagalbos paslaugas gavo 12206 neįgalieji (11878 suaugę neįgalieji ir 328 neįgalūs vaikai).

- neįgaliųjų meninių gebėjimų lavinimas būreliuose, kolektyvuose, klubuose. Paslaugas gavo 3288 neįgalieji (3054 suaugę neįgalieji ir 234 neįgalūs vaikai).

- pagalba neįgaliųjų šeimos nariams. individualios emocinės pagalbos šeimos nariams organizavimas, savigalbos ir šeimos paramos grupių veiklos organizavimas, mokant pasirūpinti neįgaliaisiais šeimoje, buityje, visuomeniniame gyvenime, pažinti ir valdyti neįgalių asmenų ligą ar negalią, sprendžiant kylančias neįgaliųjų šeimos narių emocines, kitas problemas). Paslaugas (naudą) gavo 1969 šeimos narių.

Įgyvendinant projektus įvairaus pobūdžio paslaugas (naudą) iš viso gavo 23114 asmenys, iš jų 21145 neįgaliųjų (20315 suaugę neįgalieji ir 830 neįgalių vaikų) bei 1969 šeimos nariai.

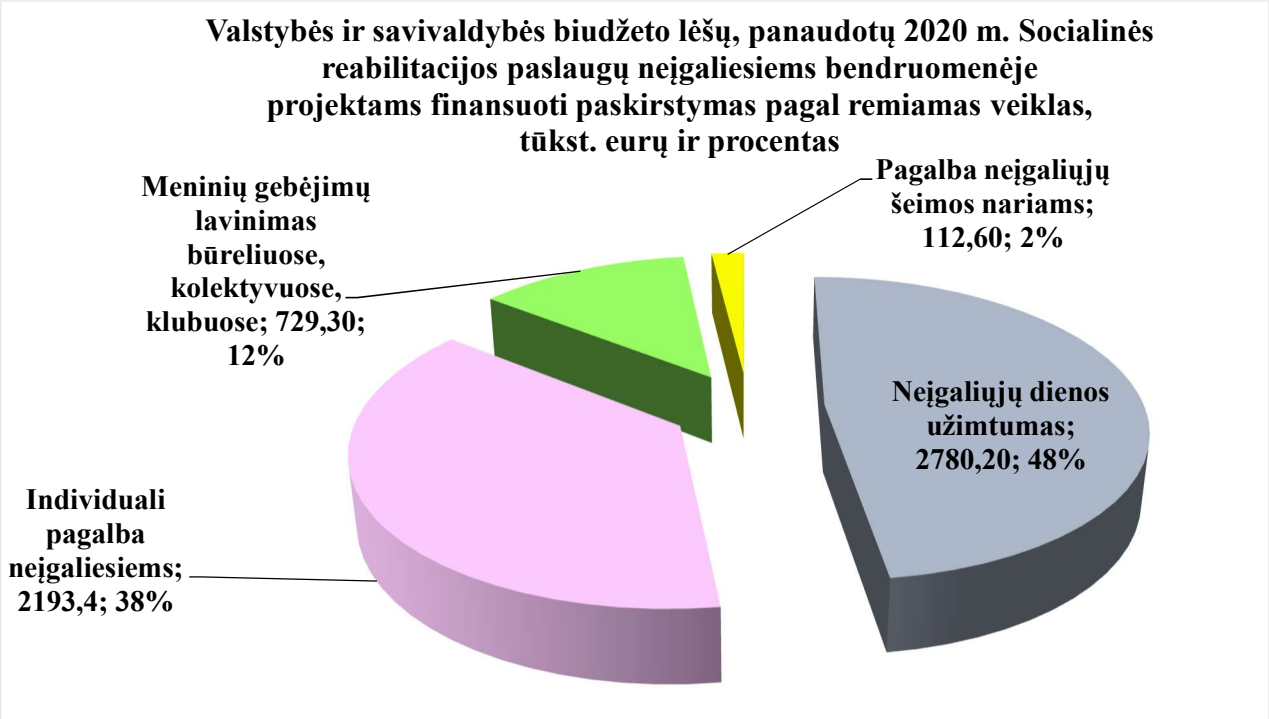

3 pav. 2020 m. Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektams įgyvendinti panaudotos lėšos

Vertinimo kriterijai: Planuota, kad 2020 metais įgyvendinant socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektus įvairaus pobūdžio paslaugas (naudą) gaus 26000 asmenų (neįgaliųjų ir šeimos narių). Įgyvendinant socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektus įvairaus pobūdžio paslaugas (naudą) gavo 23114 asmenų, iš jų 21145 neįgalieji asmenys (20315 suaugę neįgalieji ir 830 neįgalūs vaikai) bei 1969 šeimos nariai. Rezultatas įgyvendintas 88,9 %.

Veiksmas: Teikti kompleksines socialinės reabilitacijos paslaugas akliesiems

Vadovaujantis socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu 2017 m. gegužės 15 d. Nr. A1-249 „Dėl kompleksinių socialinės reabilitacijos paslaugų akliesiems teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatyta tvarka organizuotas Kompleksinių socialinės reabilitacijos paslaugų akliesiems (toliau – kompleksinės SRPA) teikimas.

Kompleksines SRPA teikė viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka atrinktas kompleksinių SRPA teikėjas – VšĮ „Valakupių reabilitacijos centras“.

Kompleksinės SRPA buvo suteiktos viso 21 paslaugos gavėjui (18 – darbingo amžiaus ir 3 – pensinio amžiaus). Viso kompleksinių SRPA asmenims suteikta 2713 val., iš jų:

800 val. orientacijos erdvėje ir savarankiško judėjimo (mobilumo) ugdymo paslaugų;

959 val. kasdienių įgūdžių ugdymo paslaugų;

787 val. komunikacinių įgūdžių ugdymo paslaugų;

124 val. medicinos psichologo pagalbos paslaugų;

43 val. profesinio konsultavimo ir orientavimo paslaugų.

Paslaugai įgyvendinti skirta 40 tūkst. eurų, panaudota 27,29 tūkst. eurų suma.

Vertinimo kriterijai: Planuota, kad 2020 metais kompleksines socialinės reabilitacijos paslaugas gaus 30 aklųjų, faktiškai, dėl epidemiologinės COVID-19 situacijos Lietuvoje, paslaugas gavo 21 aklasis (rezultatas įgyvendintas 70%).

Veiksmas: Teikti finansinę pagalbą neįgaliesiems, besimokantiems aukštosiose mokyklose

Priemonei įgyvendinti buvo patvirtinta 574 tūkst. eurų suma, panaudota 438 tūkst. eurų suma (panaudota 76,3 proc. priemonei įgyvendinti patvirtintų lėšų).

Nuo 2006 m. pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. liepos 13 d. nutarimu Nr. 831 „Dėl Finansinės pagalbos priemonių teikimo neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose, tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. 93-3655; 2009, Nr. 117-5021; 2011, Nr. 92-4380) patvirtintą paramos neįgaliems studentams teikimo tvarkos aprašą per aukštąsias mokyklas teikiamos finansinės pagalbos priemonės aukštosiose mokyklose studijuojantiems neįgaliesiems – skiriamos lėšos neįgaliųjų studentų specialiųjų poreikių tenkinimui (mėnesinė 1/2 bazinės socialinio draudimo pensijos dydžio išmoka kas mėnesį) bei daliniam studijų apmokėjimui (vieną kartą per semestrą 3,2 BSI dydžio išmoka).

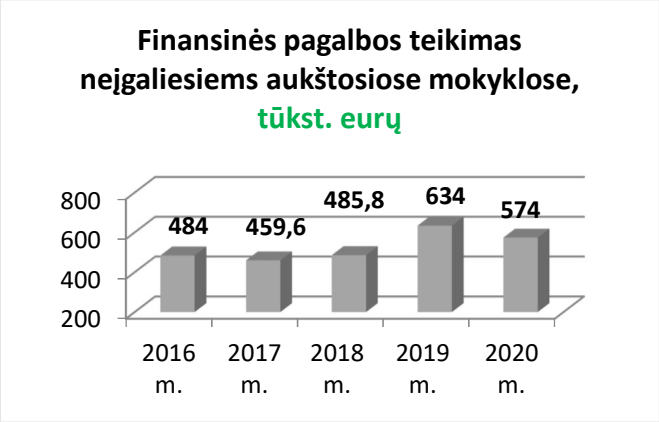

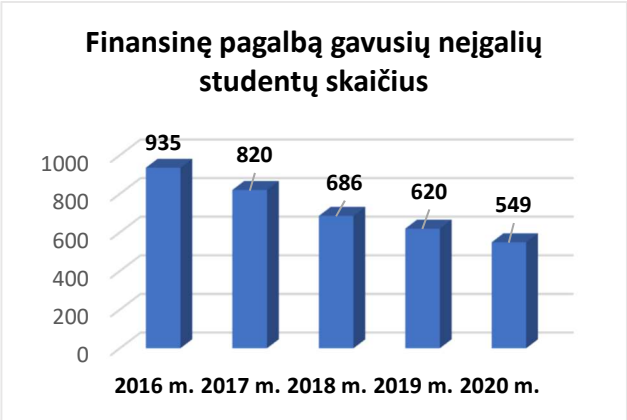

4 pav. Finansinės paramos neįgaliems studentams apžvalga

Pagal Finansinės pagalbos priemonių teikimo neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose, tvarką 2020 m. remti 549 neįgalūs studentai, besimokantys 30 aukštosiose mokyklose. 549 studentų su negalia mokėtos išmokos specialiesiems poreikiams tenkinti, 186 studentui su negalia mokėtos tikslinės išmokos studijų išlaidoms iš dalies kompensuoti.

Vertinimo kriterijai:

Planuota, kad aukštosiose mokyklose besimokančių neįgaliųjų, gavusių finansinę paramą, skaičius (asmenys) bus 500, faktiškai paramos kreipėsi ir gavo 549 studentai (rezultatas įgyvendintas 109,8%)

Veiksmas: Tikrinti Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje „Infostatyba“ paskelbtus projektus, kitus statybos projektus ir dalyvauti neįgaliesiems svarbių statinių statybos užbaigimo komisijų darbe

Skirta ir panaudota 169,4 tūkst. eurų.

Finansuotas 1 konkurso būdu atrinktas Statinių pritaikymo neįgaliesiems priežiūros projektas, kurį įgyvendino neįgaliųjų asociacija. Įgyvendinant projektą:

- patikrinti 2636 neįgaliesiems svarbūs pastatų ir inžinerinių statinių projektai, paskelbti Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje „Infostatyba“;
- dalyvauta 910 statybos užbaigimo procedūrose;
- statinių projektuotojams suteiktos 645 konsultacijos rengiant bei tikslinant neįgaliesiems svarbių statinių projektus;

Vertinimo kriterijai: Patikrintų Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje „Infostatyba“ paskelbtų projektų, kitų statybos projektų skaičius (vienetai) – 2500. Faktiškai patikrinti 2636 Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje „Infostatyba“ paskelbti projektai, rezultatas įgyvendintas 105,4%.

Veiksmas: Pritaikyti būstą ir jo aplinką neįgaliesiems

Būsto pritaikymui įgyvendinti buvo patvirtinta 1770,08 eurų suma, panaudota 1651,5 tūkst. eurų suma (panaudota 93,3 proc. veiksmui įgyvendinti patvirtintų lėšų).

Būsto pritaikymas įgyvendinamas vadovaujantis būsto pritaikymo neįgaliesiems tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2019 m. vasario 19 d. įsakymu Nr. A1-103 „Dėl Būsto pritaikymo neįgaliesiems tvarkos aprašo patvirtinimo“. Įgyvendinant veiksmą buvo vykdomi būsto pritaikymo neįgaliesiems darbai, renkama, kaupiama ir skleidžiama informacija apie būsto pritaikymą, į būsto pritaikymo įgyvendinimo kontrolę ir priežiūrą įtrauktos neįgaliųjų asociacijos.

2020 metais būsto ir jo aplinkos pritaikymą neįgaliesiems vykdė 58 savivaldybės. 2020 m. neįgaliųjų poreikiams pritaikyti 407 būstai, įsigyta 118 keltuvų ir laiptų kopiklių, eksploatuotas 526 keltuvas ir laiptų kopiklis. Savivaldybėse vykdyti viešieji pirkimai pritaikymo darbams.

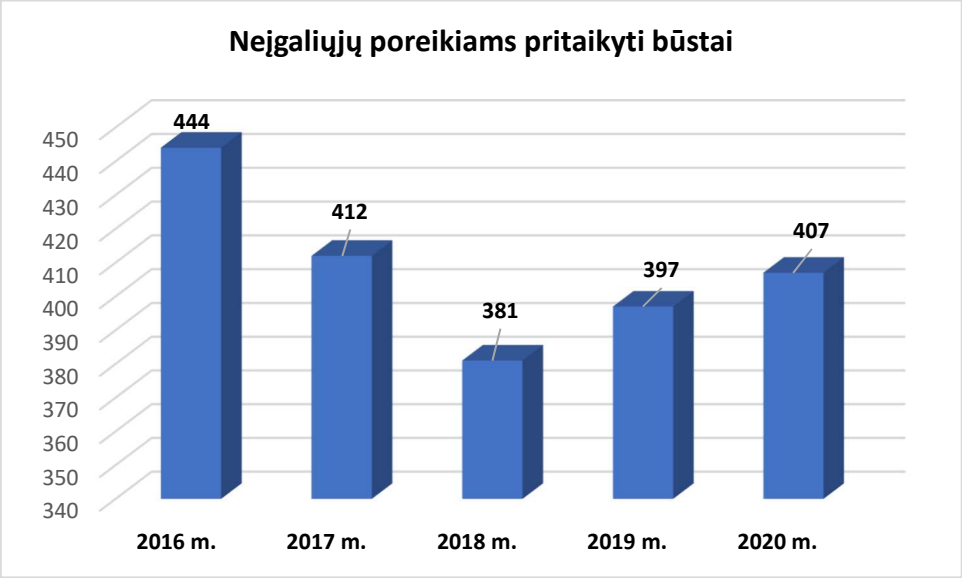

5 pav. Būsto pritaikymo rodiklių dinamika 2016-2020 m.

Vertinimo kriterijai:

Planuota, kad neįgaliesiems pritaikytų būstų skaičius bus 490. Pagal gautus rezultatus, neįgaliųjų poreikiams pritaikyti 407 būstas (planuotas rezultatas įgyvendintas 83%).

Pritaikytų būstų, dalis nuo pateiktų ir neatmestų pritaikyti būstą prašymų skaičiaus yra 48,5% (planuotas rezultatas įgyvendintas 97,6 %). Siektina reikšmė nepasiekta dėl paskelbto karantino Lietuvoje (darbai savivaldybėse pradėti vykdyti daug vėliau).

Veiksmas: Pritaikyti šeimų, auginančių vaikus su sunkia negalia, gyvenamąją aplinką

Būsto ir gyvenamosios aplinkos pritaikymas vaikams su sunkia negalia, vykdomas vadovaujantis aprašu patvirtinu Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2019 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. A1-365 „Dėl Šeimų, auginančių vaikus su sunkia negalia, socialinio saugumo stiprinimo pritaikant būstą ir gyvenamąją aplinką tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Šiai priemonei vykdyti buvo numatyta skirti 481,8 tūkst. eurų, panaudota 347,8 tūkst. eurų (panaudota 72,2% skirtų lėšų). Būsto pritaikymą vaikams vykdė 50 savivaldybių. 2020 m. pritaikyti 135 būstai vaikams su sunkia negalia, 110 vaikų su sunkia negalia pritaikant būstą buvo įgytos ir techninės pagalbos priemonės pagal Šeimų, auginančių vaikus su sunkia negalia, socialinio saugumo stiprinimo pritaikant būstą ir gyvenamąją aplinką tvarkos aprašo 6 priedą.

Vertinimo kriterijai: Planuota, kad Šeimų, auginančių neįgalius vaikus, ir jaunų neįgaliųjų būsto pritaikymo poreikio patenkinimas (proc.) bus 74 %, pagal gautus rezultatus poreikis patenkintas 58,4 % (planuotas rezultatas įgyvendintas 78,9 %). Siektina reikšmė nepasiekta dėl paskelbto karantino Lietuvoje (darbai savivaldybėse pradėti vykdyti daug vėliau).

Veiksmas: Organizuoti neįgaliųjų mobilumo mokymus

Įgyvendinant Nacionalinės neįgaliųjų socialinės integracijos 2013–2020 metų programos įgyvendinimo 2020 metų veiksmų plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2019 m. rugpjūčio 2 d. įsakymu Nr. A1-446 „Dėl Nacionalinės neįgaliųjų socialinės integracijos 2013–2020 metų programos įgyvendinimo 2020 metų veiksmų plano patvirtinimo“, 2.1.9 priemonę „Organizuoti neįgaliųjų mobilumo mokymus“, Departamentas pirko judėjimo negalią turinčių neįgaliųjų automobilio vairavimo mokymus ir vairuotojo pažymėjimui gauti egzamino

ruošimo paslaugas. Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka įsigyta judėjimo negalią turinčių asmenų mokymo vairuoti ir rengimo egzaminui vairuotojo pažymėjimui gauti paslauga. Paslaugai įgyvendinti skirta 34,2 tūkst. eurų, panaudota 12,6 tūkst. eurų suma.

Įgyvendinant neįgaliųjų mobilumo mokymus remiamas judėjimo sutrikimų turinčių asmenų mokymas vairuoti ir ruošimas egzaminui vairuotojo pažymėjimui gauti. B kategorijos transporto priemonės vairavimo teorijos mokymai buvo organizuoti nuotoliniu būdu, praktiniai vairavimo mokymai prasidėjo rugsėjo mėn. Mokymuose dalyvavo ir išlaikė teorijos bei praktinio vairavimo mokyklinius egzaminus 14 judėjimo negalią turinčių asmenų.

Vertinimo kriterijai: Planuota, kad 2020 metais mokymuose dalyvaus 35 neįgalieji, faktiškai mokymuose dalyvavo 14 judėjimo negalią turinčių asmenų (rezultatas įgyvendintas 40%). Siektina reikšmė nepasiekta dėl 97,6 proc. Siektina reikšmė nepasiekta dėl epidemiologinės COVID-19 situacijos Lietuvoje ir mokymų specifiškumo (vairavimo mokymams būtinas tiesioginis kontaktas su instruktoriumi mažoje erdvėje).

Veiksmas: Organizuoti periodinių leidinių neįgaliesiems leidybą ir platinimą

Priemonei skirta ir panaudota 167,2 tūkst. eurų.

Finansuoti konkurso būdu atrinkti 8 Periodinių leidinių neįgaliesiems leidybos ir platinimo projektai, kuriuos įgyvendino 6 neįgaliųjų asociacijos ir 2 viešosios įstaigos. Įgyvendinant projektus remta neįgaliųjų socialiniam švietimui ir informavimui skirtų 8 periodinių leidinių leidyba (laikraštis „Bičiulystė“; žurnalas „Lietaus vaikai“; žurnalas „Mūsų žodis“(padidintu šriftu, Brailio raštu ir įgarsintas); žurnalas „Globa“; informacinis biuletenis (žurnalas) „Nefro Info“; žurnalas „Viltis“; žurnalas „Diabeto IQ“ ir žurnalas „Diabetas“. Bendras periodinių leidinių tiražas apie 11 tūkst. egz.

Vertinimo kriterijai: Finansuotų periodinių leidinių neįgaliesiems skaičius (vienetai) – 8, faktiškai finansuoti 8 periodiniai leidiniai neįgaliesiems (rezultatas įgyvendintas 100%).

Veiksmas: Vykdyti visuomenės švietimą ir informavimą apie neįgaliųjų socialinės integracijos procesą

Priemonei skirta 162,3 tūkst. eurų, panaudota 162,1 tūkst. eurų suma (panaudota 99,9 proc. veiksmui įgyvendinti patvirtintų lėšų).

Finansuotas konkurso būdu atrinktas 1 Informacijos rengimo ir sklaidos internete projektas, kurį įgyvendino viešoji įstaiga „Bičiulystė“. Įgyvendinant projektą remtas informacijos, svarbios visuomenės informavimui neįgaliųjų socialinės integracijos klausimais ir neįgaliųjų socialiniam švietimui, rengimas ir sklaida – Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka atrinktoje veikiančioje interneto naujienų svetainėje TV3.lt veikė rubrika „Aš galiu“. Iš viso buvo publikuoti 392 informacijos vienetai, iš jų parengti ir paskelbti 355 unikalūs niekur anksčiau neskelbti straipsniai (38 analitiniai, probleminiai straipsniai; 231 informacinių žanrų tekstas (167 informaciniai straipsniai, 26 reportažai, 36 interviu, 2 išplėstinės žinutės); 86 pasakojimai apie žmones), 12 unikalių, niekur anksčiau neskelbtų, vaizdo reportažų, surengtos 24 interaktyvios akcijos (12 apklausų ir 12 viktorinų) bei papildomai paskelbta 1 neunikali informacija (žinutė apie Institucinės globos pertvarkos projekto dalyvių sukurtą vaizdo medžiagą). Paskelbti straipsniai papildomai parengti lengvai skaitoma kalba suvokimo sunkumų turintiems asmenims.

Departamentas kartu su VšĮ „Turizmo plėtros institutas“ organizavo socialinę akciją-projektą „Draugystė veža“ kurio tikslas – mažinti neįgalių žmonių socialinę atskirtį, skatinti toleranciją. Projekto veiklos vykdytos 2019–2020 metais: 2019 m. www.lrt.lt tinklalapyje buvo sukurta speciali skiltis „Draugystė veža“, kurioje dalyviai pildė anketas ir siuntė savo draugystės su neįgaliu asmeniu istorijas. Buvo atrinktos 18 dalyvių porų, kurios plačiau pristatė savo draugystės istoriją. Apie šias dalyvių poras

2019 m. gruodžio 31 d. – 2020 m. vasario 6 d. rodyti reportažai LRT laidoje „Labas rytas, Lietuva“ ir www.lrt.lt.

2020 m. vasario 7 d. – 2020 m. vasario 14 d. www.lrt.lt tinklalapyje atskiroje skiltyje „Draugystė veža“ vyko balsavimas ir išrinktos 3 įdomiausios istorijos, kurių herojai turėjo keliauti stebėti Eurovizijos 2020.

Departamentas kartu su VšĮ „Turizmo plėtros institutas“ 2020-2021 metais organizuoja socialinę akciją-projektą „Draugystė veža. Stipresni už virusą“. Projekto veiklos vykdytos 2020 metais: www.lrt.lt tinklalapyje sukurtoje atskiroje rubrikoje „Draugystė veža“ negalią turintys dalyviai buvo kviečiami pildyti anketas ir išsirinkti žinomą žmogų, su kuriuo svajoja pabendrauti ir apsikeisti gyvenimo patirtimi bei mesti jam savo sugalvotą iššūkį – padaryti kokį nors veiksmą, įprastą neįgaliajam, – pamėginti trumpam apsikeisti rolėmis. Atrinkta 15 dalyvių, kurie buvo pakviesti iššūkiui. Apie šiuos dalyvius 2020 m. gruodžio 29 d. – 2021 m. sausio 29 d. bus rodomi reportažai LRT laidoje „Labas rytas, Lietuva“ ir www.lrt.lt. 2021 m. nustatytu laikotarpiu vyks balsavimas ir bus išrinktas 1 įdomiausias iššūkis žymiam žmogui, kurio autorius keliaus stebėti Eurovizijos 2021.

Vykdomas asmenų su negalia informavimas informacinėje sistemoje www.manogarantijos.lt, kur darbo dienomis nuo 8 val. iki 17 val. specialistas pagal kompetenciją teikia informaciją ir konsultuoja apie paslaugas ir garantijas neįgaliesiems internetu (realaus laiko pokalbiai), telefonu 8 677 80844 bei el. paštu info@manogarantijos.lt. Per mėnesį puslapį vidutiniškai aplanko apie 4,5 tūkst. lankytojų. Viso konsultacijų (internetu, telefonu ir el. paštu) skaičius 2020 m. – 183 vnt.

Vykdyta visuomenės informavimo kampanija „Draugystė veža turas “Stiprybė tavyje“. Vyko 7 susitikimai su Ukmergės, Alytaus, Tauragės, Marijampolės, Rokiškio, Vilniaus ir Utenos bendruomenėmis, supažindinat su negalios sąlygotais išskirtinumais ir specifiškumu bei keičiant nusistovėjusius mitus ir stereotipus. Ypatingas dėmesys skiriamas asmenų su negalia teisėms ir projekto „Nuo globos link galimybių – bendruomeninių paslaugų plėtra“ tikslinei grupei – asmenims su proto ar psichikos negalia ir projekte teikiamoms bandomosioms paslaugoms. Informacija apie renginius (55 vaizdo klipai) transliuota ir publikuota per LRT. Televizijos skaitmeniniame kanale parodyta 15 s. trukmės reklama prieš video (99.000,00 *video preroll* prie laidų įrašų) ir reklaminis skydelis (130 000 kartų) apie renginius. LRT radijuje transliuoti 55 radijo klipai apie renginius.

Susitikimų pagrindu sukurti 4 vaizdo siužetai. Parengti 4 straipsniai regioninei spaudai.

Siekiant šviesti visuomenę dėl asmenų su negalia teisių ir jų lygių galimybių, keisti nusistovėjusį neigiamą visuomenės / bendruomenių požiūrį, bei stigmą apie asmenis negalia, bei informuoti apie vykstančius institucinės globos pertvarkos procesu, 2 vaizdo klipai transliuoti 460 LSD ekranų Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio miestuose važiuojančiame viešajame transporte. Kiekvieno klipo trukmė 15 sek. Transliacijų bendras dienų skaičius – 25 dienos, iš jų 13 dienų transliuotas pirmas vaizdo klipas „Keisk požiūrį“ (2020 m. lapkričio 27 d. – 2020 m. gruodžio 9 d.) ir 12 dienų – antras vaizdo klipas „Negaliu pasirinkti negalios“ (2020 m. gruodžio 10 d. – 2020 m. gruodžio 21 d.). Transliacijos vykdytos nuo 7 val. iki 22 val. kas 12 minučių.

Siekiant informuoti visuomenę apie interneto svetainę www.manogarantijos.lt, patraukliai pristatyti šioje svetainėje pateikiamą informaciją apie garantijas bei pagalbą negalią turintiems asmenims, galimybę gauti svetainėje konsultavimo ir informavimo paslaugas bei pritraukti lankytojus į šią interneto svetainę, sukurti ir pagaminti 9 vaizdo klipai. Vaizdo klipus ketinama naudoti pristatant www.manogarantijos.lt interneto svetainėse, portaluose, socialiniuose tinkluose ir pan.

Specializuotame medicinos savaitraščio „Lietuvos sveikata“ specialiame priede „Nepasiduodantys negaliai“, skirtame Tarptautinei neįgaliųjų dienai, parengtas ir publikuotas 2 puslapių informacinis straipsnis apie institucinės globos pertvarkos projekto metu teikiamas inovatyvias paslaugas neįgaliesiems, portalą www.manogarantijos.lt, kur neįgalieji gali kasdien darbo metu gauti konsultaciją telefonu, el. paštu, internetu portale apie lengvatas, jiems skirtas paslaugas bei sužinoti, kokios lengvatos, garantijos jiems priklauso, socialinį projektą „Draugystė veža“.

Veiksmas: Skatinti neįgaliųjų teises ginančių neįgaliųjų nevyriausybinių organizacijų veiklą

Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektams finansavimas skirtas vadovaujantis Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo 2020 metais projektų atrankos konkurso nuostatais, patvirtintais Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2019 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. V-60 „ Dėl neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo 2020 metais projektų atrankos konkurso nuostatų patvirtinimo“.

Finansuoti 25 konkurso tvarka atrinkti skėtinių neįgaliųjų asociacijų įgyvendinti Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektai. Projektams įgyvendinti skirta 1 415,7 tūkst. eurų, o panaudota 1414,3 tūkst. eurų. Panaudota 99,9 proc.

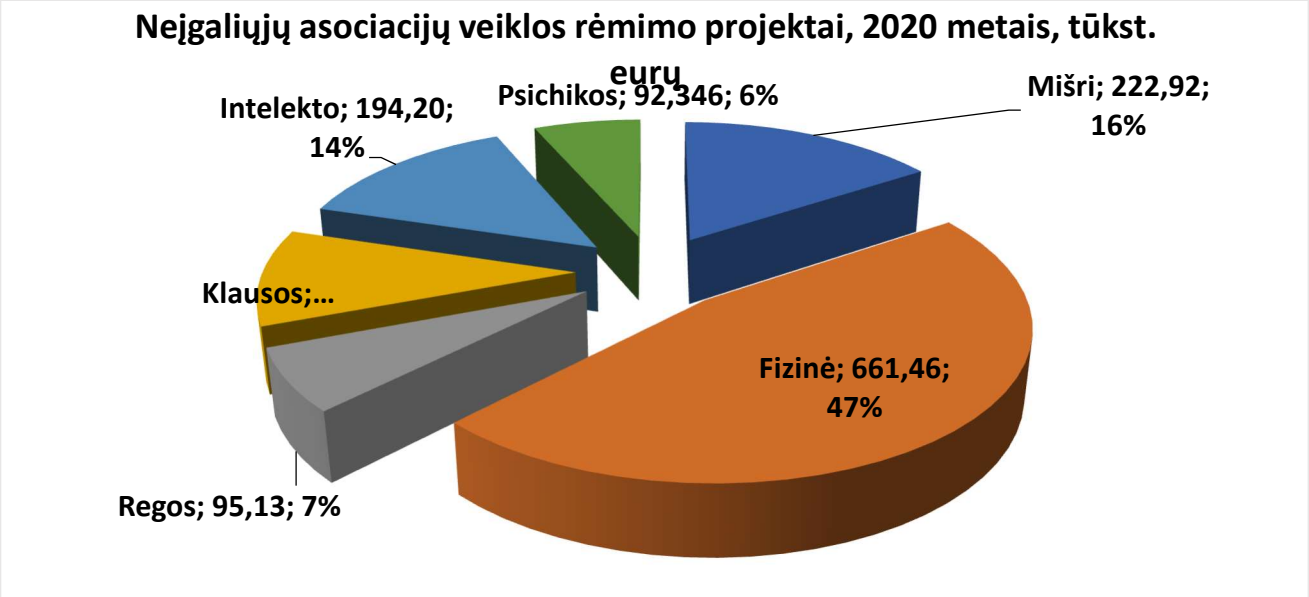

6 pav. Lėšų, panaudotų 2020 m. Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektams įgyvendinti, pasiskirstymas pagal negalios pobūdį

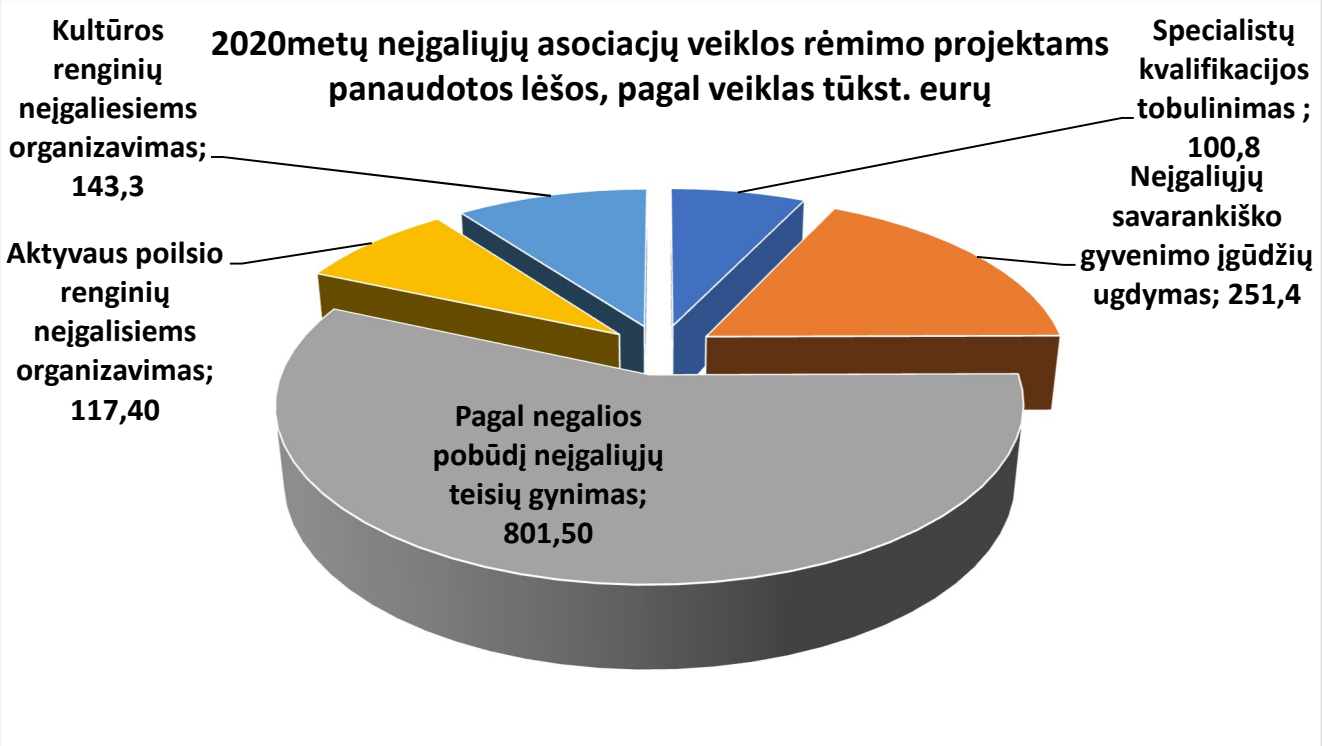

7 pav. Lėšų, panaudotų 2020 m. Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektams įgyvendinti, pasiskirstymas pagal projektuose vykdytas veiklas.

Įgyvendinant projektus remtos veiklos:

1. neįgaliųjų teisių gynimas:

1.1. teiktos teisinės konsultacijos, neįgalieji atstovauti valstybės, savivaldybių institucijose bei įstaigose, valstybės, savivaldybių institucijų bei įstaigų darbo grupėse ir pan.;

1.2. vykdyta švietėjiška veikla (paskaitos, kampanijos, akcijos, renginiai, įvairios priemonės, orientuotos į visuomenės ir viešąsias paslaugas teikiančių specialistų švietimą neįgaliųjų teisių klausimais), konferencijos, seminarai, mokymai ir kiti renginiai, susiję su neįgaliųjų teisių gynimu: suorganizuotos 194 švietėjiškos veiklos priemonės, orientuotos į visuomenės ir viešąsias paslaugas teikiančių specialistų švietimą neįgaliųjų teisių klausimais, kuriose dalyvavo 4069 asmenys, iš jų 1359 neįgalieji, iš jų 48 neįgalūs vaikai; suorganizuoti 67 renginiai, susiję su neįgaliųjų teisių gynimu, kuriuose dalyvavo 2691 asmuo, iš jų 681 neįgalusis, iš jų 9 neįgalūs vaikai;

1.3. teikta metodinė pagalba neįgaliųjų asociacijų nariams;

1.4. vykdytos švietėjiškos veiklos, susijusios su institucinės globos įstaigų pertvarka, skirtos skatinti visuomenės vertybinių nuostatų kaitą, ugdyti tolerantišką visuomenę bei atvirą bendruomenę, į šias veiklas įtraukiant savivaldybes, taip prisidedant prie perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems, turintiems proto ir (ar) psichikos negalią, ir jų šeimų nariams: suorganizuota 1 švietėjiškos veiklos priemonė (parengti ir publikuoti 6 straipsniai, susiję su pertvarka) ir 16 renginių (konferencijos, susitikimai, seminarai, diskusijos), kuriuose dalyvavo 623 asmenys, iš jų 165 neįgalieji, iš jų 2 neįgalūs vaikai;

1.5. suorganizuota ir dalyvauta 45 tarptautiniuose renginiuose, kuriuose dalyvavo 36 asmenys, iš jų 23 neįgalieji. Remta organizacijų narystė 17 tarptautinių organizacijų;

2. specialistų kvalifikacijos tobulinimas (tiesiogiai su neįgaliaisiais dirbančių specialistų kvalifikacijos tobulinimas; neįgaliųjų asociacijos, jos padalinių, skyrių, filialų, atstovybių ir (ar) turimų juridinių asmenų, partnerių darbuotojų vadybos įgūdžių lavinimas): suorganizuoti 59 specialistų kvalifikacijos tobulinimo renginiai, kuriuose dalyvavo 1854 specialistai, iš jų 531 neįgalusis;

3. neįgaliųjų savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymas mokymuose, seminaruose, stovyklose:

3.1. suorganizuoti 42 savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo mokymai, seminarai, kuriuose dalyvavo 4096 asmenys, iš jų 724 neįgalieji, iš jų 125 neįgalūs vaikai. Veikė cukriniu diabetu sergančiųjų mokykla (mokymai komplikacijų prevencijos, ligos valdymo klausimais), kurią lankė 600 asmenų, iš jų 195 neįgalieji, iš jų 15 neįgalių vaikų;

3.2. suorganizuotos 76 savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo stovyklos, kuriose dalyvavo 2651 asmuo, iš jų 1900 neįgaliųjų, iš jų 134 neįgalūs vaikai;

4. aktyvaus poilsio renginių neįgaliesiems organizavimas ir dalyvavimas kitų organizuojamuose aktyvaus poilsio renginiuose:

4.1. suorganizuoti 29 aktyvaus poilsio renginiai neįgaliesiems, kuriuose dalyvavo 1509 asmenys, iš jų 1014 neįgaliųjų, iš jų 195 neįgalūs vaikai;

4.2. dalyvauta 7 kitų organizuotuose aktyvaus poilsio renginiuose, kuriuose dalyvavo 339 asmenys, iš jų 183 neįgalieji, iš jų 25 neįgalūs vaikai;

5. kultūros renginių neįgaliesiems organizavimas ir dalyvavimas kitų organizuojamuose kultūros renginiuose: suorganizuoti 42 kultūros renginiai neįgaliesiems, kuriuose dalyvavo 2987 asmenys, iš jų 1796 neįgalieji, iš jų 126 neįgalūs vaikai.

Vertinimo kriterijai: Planuota, kad 2020 m. Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektuose naudą gavusių neįgaliųjų skaičius bus 3000, faktiškai tiesioginę naudą gavo 3821 neįgalusis. Rezultatas įgyvendintas 127,4 %.

Veiksmas: Mokėti 20 proc. BSI dydžio išmokas neįgaliesiems, auginantiems vaikus, komunalinėms paslaugoms, elektros energijos ar telefono išlaidoms apmokėti ar kurui įsigyti

Priemonei įgyvendinti buvo patvirtinta 4 tūkst. eurų suma, panaudota 2,2 tūkst. eurų suma (panaudota 55 % priemonei įgyvendinti patvirtintų lėšų). Šiai priemonei įgyvendinti skirtos lėšos pervedamos pagal savivaldybių paraiškas ir priklauso nuo paramos besikreipiančių išmokų gavėjų skaičiaus. Besikreipiančių paramos neįgaliųjų skaičius kasmet mažėja.

Priemonė įgyvendinama vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. kovo 26 d. nutarimu Nr. 193 „Dėl medicininio ir socialinio neįgaliųjų aptarnavimo bei materialinės padėties garantijų“ bei Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. A1-98 „Dėl Išmokų neįgaliesiems mokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

15 miestų ir rajonų savivaldybių mokėtos 20 procentų BSI dydžio išmokos 25 socialiai remtiniems neįgaliesiems, auginantiems vaikus iki 18 metų (besimokančius bendrojo lavinimo mokykloje, profesinėje, aukštesniojoje mokykloje ar aukštojoje mokykloje dienine forma – iki 24 metų), už komunalines paslaugas, kurą, elektros energiją, telefoną.

Veiksmas: Įgyvendinti Klausos negalią turinčių asmenų socialinio dalyvavimo visuomenėje 2018–2020 metų veiksmų planą

Vykdytos Klausos negalią turinčių asmenų socialinio dalyvavimo visuomenėje 2018–2020 metų veiksmų plano, patvirtinto socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. birželio 19 d. įsakymu Nr. A1-297, priemonės (17 veiksmų), kurioms įgyvendinti skirta 310,6 tūkst. eurų, panaudota 293,4 tūkst. eurų suma.

Parengtos 2 lietuvių gestų kalbos mokymo programos (kartu su metodine medžiaga):

- „Lietuvių gestų kalba girdintiesiems. A2.1“, kurios pagrindu bus mokomi visi girdintieji, norintys pasiekti lietuvių gestų kalbos mokėjimo A2 lygį. Parengtos programos temos: susitikime (12 ak. val.), namie ir svečiuose (16 ak. val.), mieste (10 ak. val.), kelionėje arba išvykoje (12 ak. val.). Programos apimtis – 50 akademinių valandų, metodinės medžiagos (rašytinės ir vaizdo) tiražas – 50 egzempliorių.
- „Lietuvių gestų kalba policijos ir priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos pareigūnams A1.1“, kurios pagrindu bus mokomi policijos ir priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos pareigūnai. Parengtos programos temos: asmeninė informacija (8 ak. val.), situacijos kelyje (4 ak. val.), viešoji tvarka (8 ak. val.), komunikacijos būdai ir priemonės (6 ak. val.), pavojingos situacijos (4 ak. val.), bendrieji reikalai (8 ak. val.), pirmoji pagalba (8 ak. val.), kurčiųjų kultūra ir bendruomenė (4 ak. val.). Programos apimtis – 50 akademinių valandų, metodinės medžiagos (rašytinės ir vaizdo) tiražas – 50 egzempliorių.

Surengti lietuvių gestų kalbos mokymai (kursai), kuriuose apmokyta 180 asmenų (10 grupių), iš jų:

- Mokymai aptarnaujantį darbą dirbantiems įmonių, įstaigų, organizacijų (vaistinė, parduotuvė, kavinė, laisvalaikis, kelionės / susisiekimas) darbuotojams. Buvo surengti 3 mokymai (kursai), kuriuose apmokyti 49 suaugę asmenys (iš jų: 1 mokymai Vilniuje, 17 asmenų; 1 mokymai Kaune, 12 asmenų; 1 mokymai Panevėžyje, 20 asmenų).
- Mokymai įvairiems specialistams, asmenims, turintiems klausos negalią, pagal parengtą mokymo programą „Lietuvių gestų kalba girdintiesiems A1.1“. Buvo surengti 7 mokymai (kursai), apmokytas 131 suaugęs asmuo (iš jų: 2 mokymai Vilniuje, 40 dalyvių; 1 mokymai Kaune, 20 dalyvių; 2 mokymai Klaipėdoje, 37 dalyviai; 1 mokymai Panevėžyje, 20 dalyvių; 1 mokymai Šiauliuose, 14 dalyvių).

Parengta lietuvių gestų kalbos mokymo programa „Vertimas informacinių technologijų srityje“ (kartu su metodine medžiaga), kurios pagrindu bus mokomi gestų kalbos vertėjai. Parengtos programos temos: Informacinių technologijų sritis: techninė ir programinė įranga (7 ak. val.); išmaniosios technologijos aplink mus (7 ak. val.); procesai ir reiškiniai (7 ak. val.); naujųjų technologijų naujos problemos (7 ak. val.); informacinės technologijos kurčiųjų gyvenime (8 ak. val.). Programos apimtis – 36 akademinės valandos, metodinės medžiagos (rašytinės ir vaizdo) tiražas – 50 egzempliorių.

Surengti 3 lietuvių gestų kalbos vertėjų mokymai (kursai) Vilniuje, kuriuose apmokyti 49 gestų kalbos vertėjai, iš jų 2 mokymai tema „Vertimas sporto tema“ (apmokyti 29 dalyviai) ir 1 mokymai tema „Vertimas žodžiu iš lietuvių gestų kalbos“ (apmokyta 20 dalyvių).

Suorganizuoti mokymai šeimoms, auginančios kurčius ir neprigirdinčius vaikus, kuriuose dalyvavo 44 dalyviai (įskaitant vaikus). Mokymų trukmė – 2 dienos. Mokymų temos: Sutrikusios klausos vaiko ugdymas ir socializacija; Emocijų valdymas ir pasitikėjimo savimi stiprinimas; Ką reiškia būti kurčio vaiko mama/tėčiu; Vaikų ausų ligos. Sąsaja su klausos silpnėjimu; Valstybės parama neįgaliesiems.

Šviečiant visuomenę lietuvių gestų kalbos vartojimo klausimais:

- Sukurti 8 informaciniai vaizdo filmukai apie lietuvių gestų kalbą, kurie buvo transliuojami per LRT televiziją gruodžio mėn. Visuose vaizdo įrašuose dalyvavo du asmenys: kurčiasis ir girdintysis (žinomas Lietuvos veidas). Vaizdo filmukais buvo siekiama parodyti, kad kurtumas, ne kliūtis komunikacijai ir abi grupės (kurčiųjų ir girdinčiųjų) gali kartu „laužyti“ nusistovėjus stereotipus. Kiekvieno vaizdo įrašo pabaigoje rodomas „packshoot“ – „Kalba – tai ne tik mūsų ištarti žodžiai. Kalbėti galime ir rankomis“.

- Sukurta ir paviešinta 19 interaktyvaus viešinamo turinio, skatinančio lietuvių gestų kalbos vartojimą, vienetų, iš jų:

  - socialiniuose tinkluose publikuotos 7 nuomonės formuotojų žinutės. Nuomonės formuotojai (Dovilė Filmanavičiūtė, Justinas Jarutis, Aidas Puklevičius, Raminta Naujanytė – Bjelle, Vaidas Baumila, Baltos varnos ir Gabrielė Martirosian) savo asmeniniuose socialinių tinklų profiliuose viešino informaciją apie lietuvių gestų kalbą, taip šviesdami visuomenę apie gestų kalbos kultūrą, gestų kalbos įtvirtinimą, mitus apie gestų kalbą;

  - socialiniame tinkle „Facebook“ buvo paviešinta 12 publikacinių vienetų apie kurčiųjų kultūrinę bendruomenę, girdinčius vaikus kurčiųjų šeimoje, naudą visuomenei, mitus apie gestų kalbą bei surengtos lietuvių gestų kalbos pamokėles. Vėliau ši informacija buvo viešinta ir naujienų portale 15min.lt.

  - Visą visuomenės švietimo interaktyvią viešinimo veiklą apjungė „hashtagas“ #KalbėkimeGestais.

Skatinant valstybės ir savivaldybės institucijų bendradarbiavimą su klausos negalią turinčių asmenų organizacijomis buvo surengtos 5 nuotolinės diskusijos skirtingose savivaldybėse (Kaune, Panevėžyje, Šiauliuose, Klaipėdoje, Vilniuje). Diskusijose dalyvavo 36 savivaldybių institucijose dirbantys specialistai.

Departamentas dėl Covid-19 grėsmės neturėjo galimybės vykdyti gestų kalbos vertėjų atestacijos nuotoliniu būdu. Siekdamas sudaryti sąlygas gestų kalbos vertėjų atestaciją vykdyti nuotoliniu būdu, Departamentas įsigijo tam reikalingą konferencinę vaizdo įrangą (mikrofonus, garsiakalbius, vaizdo kamerą). Lietuvių gestų kalbos vertėjų atestacija bus vykdoma 2021 m. I ketv.

Organizuoti kompiuterinio raštingumo (naudojant išmaniąsias technologijas, prieinamas klausos negalią turintiems asmenims) mokymai asmenims, turintiems klausos negalią. Paslaugų teikėjas parengė dviejų kompiuterinio raštingumo mokymų lygių („Pradedantiesiems“ ir „Pažengusiems“) programas. Kompiuterinio raštingumo mokymuose kurčiųjų reabilitacijos centruose (Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje) dalyvavo ir juos baigė 100 asmenų, turinčių

klausos negalią. Mokymo programą „Pradedantiesiems“ baigė 64 asmenys, mokymo programą „Pažengusiems“ baigė 36 asmenys) (iš jų: Vilniaus kurčiųjų reabilitacijos centre – 30 (iš jų 23 asmenys baigė mokymo programą „Pradedantiesiems“ ir 7 – „Pažengusiems“); Kauno kurčiųjų reabilitacijos centre – 30 (iš jų 21 asmuo baigė mokymo programą „Pradedantiesiems“ ir 9 – „Pažengusiems“); Klaipėdos kurčiųjų reabilitacijos centre – 12 (iš jų 7 asmenys baigė mokymo programą „Pradedantiesiems“ ir 5 – „Pažengusiems“); Panevėžio kurčiųjų reabilitacijos centre – 17 (iš jų 8 asmenys baigė mokymo programą „Pradedantiesiems“ ir 9 – „Pažengusiems“); Šiaulių kurčiųjų reabilitacijos centre – 11 (iš jų 5 asmenys baigė mokymo programą „Pradedantiesiems“ ir 6 – „Pažengusiems“).

Teiktos psichologo paslaugos gestų kalba asmenims su klausos negalia, išgyvenantiems psichologinę krizę dėl socialinių veiksnių, užtikrinta reikalinga psichologinė pagalba prieinama forma (lietuvių gestų kalba) bei paslaugos gavėjai įgalinti spręsti iškilusius iššūkius, siekiant jų aktyvesnio socialinio dalyvavimo visuomenėje. Paslaugos teiktos kurčiųjų reabilitacijos centruose (Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje). Paslaugos teikimas susidėjo iš dviejų dalių ir apėmė: individualias konsultacijas, kurios buvo teikiamos kontaktiniu ir nuotoliniu būdu, ir grupinius užsiėmimus. Per veiklos vykdymo laikotarpį suteikta 1000 val. individualių konsultacijų ir grupinių užsiėmimų. Iš viso psichologo paslaugas gestų kalba gavo 217 asmenų, iš jų: Vilniaus kurčiųjų reabilitacijos centre – 61 asmuo, Kauno kurčiųjų reabilitacijos centre – 72 asmenys, Klaipėdos kurčiųjų reabilitacijos centre – 10 asmenų, Panevėžio kurčiųjų reabilitacijos centre – 51 asmuo, Šiaulių kurčiųjų reabilitacijos centre – 23 asmenys. Pravesti 42 grupiniai užsiėmimai šiomis temomis: „Tėvystės įgūdžių formavimas“, „Asmenybės augimas“, „Konfliktai“, „Smurtas“, „Krizės“, „Konfliktų sprendimo būdai“, „Prisirišimas“, „Vaiko ašaros ir pyktis“, „Vaikai ir technologijos“, „Penkios meilės kalbos“, „Vaikų auklėjimas ir karantinas“, „Emocijos ir fizinė sveikata“, „Nusiraminimo būdai“, „Amžiaus išbandymai“, „Kaip jaučiamės šiandien: karantino laikotarpis“, „Geriau supraskime pyktį“, „Kaip išlikti ramiam“, „Stresas ir jo mažinimo būdai“, „Kodėl vieni piktesni nei kiti“, „Lytinis brendimas“.

Teiktos atvejo vadybos paslaugos kurčiųjų reabilitacijos centruose (Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje) ir kurčių vaikų tėvų organizacijose. Atvejo vadybos paslauga tai individualizuotai ir kompleksiškai teikiama paslauga asmeniui su klausos negalia gestų kalba. Atvejo vadybos paslaugų tikslas – organizuojant paslaugas, koordinuojant jų teikimą, nuolat peržiūrint gaunamas paslaugas, nustatant klausos negalią turinčio asmens individualius poreikius ir galimybes, asmeniui su klausos negalia, išgyvenančiam socialinę krizę (kompleksines socialines problemas), užtikrinti reikalingų paslaugų prieinamumą jam prieinama forma bei siekti kuo didesnio klausos negalią turinčio asmens socialinio dalyvavimo visuomenėje bei integravimo į bendruomenę. Paslaugas gavo 103 asmenys, iš jų: Vilniaus kurčiųjų reabilitacijos centre – 28 asmenys, Kauno kurčiųjų reabilitacijos centre – 31 asmuo, Klaipėdos kurčiųjų reabilitacijos centre – 14 asmenų, Panevėžio kurčiųjų reabilitacijos centre – 15 asmenų, Šiaulių kurčiųjų reabilitacijos centre – 15 asmenų. Bendras suteiktų paslaugų valandų skaičius – 2000 val. Paslaugų teikimo metu atvejo vadybininkai bendradarbiavo su miestų socialinių paslaugų centrų, seniūnijų, vaiko teisių apsaugos tarnybų ir kitų įstaigų specialistais, dalyvavo organizuojamuose posėdžiuose, kas padėjo ir pritaikė šių įstaigų paslaugų teikimą klausos negalią turinčių asmenų poreikiams.

Vykdyta informacijos apie skubiosios pagalbos iškvietimo galimybes ir atsakomybę sklaida, mokymai skubiosios pagalbos iškvietimo klausimais:

- išleistas informacinis lankstinukas (2500 egz.), skirtas supažindinti klausos negalią turinčius asmenis su Skubiosios pagalbos tarnybų telefono numerio 112 mobiliosios programėlės įdiegimo ir naudojimosi tvarka;

- surengti 5 informaciniai renginiai apie skubiosios pagalbos iškvietimo galimybes ir atsakomybę asmenims su klausos negalia, jų šeimos nariams Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Panevėžyje, Šiauliuose, kuriuose dalyvavo 250 asmenų (iš jų 240 asmenų su klausos negalia);

- surengti mokymai skubiosios pagalbos iškvietimo klausimais, asmenims su klausos negalia „ateik, išmok, naudok!“. Iš viso mokymuose dalyvavo 1081 asmuo (iš jų Vilniuje apmokyta 318 asmenų, Kaune – 308 asmenys, Klaipėdoje – 155 asmenys, Šiauliuose – 150 asmenų, Panevėžyje – 150 asmenų).

Suorganizuota ir pravesta 10 susitikimų 7 Lietuvos miestuose skleidžiant Rekomendacijas dėl vertimo ir / arba titravimo paslaugų teikimo viešąsias paslaugas teikiančiose įstaigose ir renginiuose. Rekomendacijos pristatytos Molėtų viešojoje bibliotekoje, Ukmergės Vlado Šlaito viešoje bibliotekoje, Elektrėnų savivaldybės viešojoje bibliotekoje, Lietuvos medicinos bibliotekoje (Vilniuje), Anykščių Liudviko ir Stanislavo Didžiulių viešojoje bibliotekoje, SODROS Panevėžio skyriuje, Užimtumo tarnybos Panevėžio ir Ukmergės skyriuose ir „Danske Bank“ (Vilniuje). Rekomendacijų pristatymuose dalyvavo 141 viešąsias paslaugas teikiančiose įstaigose dirbantis specialistas.

Veiksmas: Organizuoti neįgaliųjų socialinės integracijos veiklos rezultatų stebėseną, dalyvauti rengiant Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos ir jos Fakultatyvaus protokolo įgyvendinimo stebėsenos ataskaitas

Priemonei įgyvendinti skirta 48 tūkst. eurų suma, panaudota 47,9 tūkst. eurų suma (panaudota 99,8 proc. priemonei skirtų lėšų).

Parengta JT neįgaliųjų teisių konvencijos ir jos Fakultatyvaus protokolo stebėsenos ataskaita už 2019 metus. Iš institucijų rinkti duomenys pagal vertinimo kriterijus (rodiklius), ataskaita buvo derinama su ministerijomis.

Siekiant identifikuoti stebėsenai būtinų tyrimų poreikį, vyko susitikimai su Žmonių su negalia teisių komisijos prie Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos dėl JT Neįgaliųjų teisių konvencijos stebėsenai reikalingų tyrimų. Atlikti tyrimai:

1. Visuomenės nuomonės apklausa “Visuomenės nuomonė dėl visuomenėje labiausiai diskriminuojamų socialinių grupių”;
2. Neįgaliųjų NVO vaidmens veiksmingumas, ginant ir atstovaujant asmenų su negalia teises ir interesus, vertinimas;
3. Ikimokyklinio ir pradinio ugdymo sistemos veiksmingumas ir jos teikiamų paslaugų kokybės atitikti JT Neįgaliųjų teisių konvencijai, užtikrinant vaiko su negalia kokybišką ugdymą;
4. Studija dėl transporto paslaugų asmenims su negalia pakankamumo ir efektyvumo Lietuvoje;
5. Studija dėl finansinės pagalbos priemonių, skiriamų neįgaliems studentams siekiant didinti studijų prieinamumą, panaudojimo mažėjimo;

Priemonė: Įgyvendinti neįgaliųjų socialinės integracijos per kūno kultūrą ir sportą programas ir projektus

Priemonei įgyvendinti skirta 350 tūkst. eurų suma, panaudota 346,3 tūkst. eurų suma (panaudota 98,9 proc. priemonei skirtų lėšų).

Vadovaujantis Neįgaliųjų socialinės integracijos per kūno kultūrą ir sportą projektų finansavimo 2016–2018 metais konkurso nuostatais, patvirtintais Socialinės apsaugos ir darbo

ministro 2015 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. A1-506 „Dėl neįgaliųjų socialinės integracijos per kūno kultūrą ir sportą projektų finansavimo 2016–2018 metais konkurso nuostatų patvirtinimo“ 46 savivaldybėse įgyvendinti 89 nevyriausybinių organizacijų vykdyti Neįgaliųjų socialinės integracijos per kūno kultūrą ir sportą projektai. Projektams įgyvendinti buvo skirta 335,4 tūkst. eurų valstybės biudžeto lėšų, 245,2 tūkst. eurų savivaldybių biudžeto lėšų. 14,4 tūkst. eurų valstybės biudžeto lėšų buvo skirta savivaldybėms, projektų administravimui.

Įgyvendinant projektus remiamos: nuolatinio pobūdžio veiklos (įvairių sporto šakų treniruotės; kūno kultūros pratybos, aktyvi fizinė veikla) ir nenuolatinio pobūdžio veiklos (pasirengimas dalyvauti nacionalinių pirminių atrankų varžybose; savivaldybės vykdomi ir regioniniai sveikatingumo, fiziškai aktyvaus laisvalaikio bei parodomieji kūno kultūros ir sporto renginiai).

Iš viso neįgaliųjų, dalyvavusių integracijos į visuomenę per kūno kultūrą ir sportą projektuose ar programose skaičius – 4 394 (iš jų jaunimo nuo 18 iki 29 metų - 616, vyresnių nei 29 m. – 3218, neįgalių vaikų – 560), iš jų nuolatinėje veikloje – 3152 (iš jų jaunimo nuo 18 iki 29 metų – 470, vyresnių nei 29 m. – 2251, neįgalių vaikų – 431), nenuolatinėje veikloje – 3061 (iš jų jaunimo nuo 18 iki 29 metų - 481, vyresnių nei 29 m. – 2241, neįgalių vaikų – 339).

Vertinimo kriterijai: Planuota, kad neįgaliųjų, dalyvavusių integravimosi į visuomenę per kūno kultūrą ar sportą projektuose ar programose, skaičius (vienetai) bus 3500, faktiškai projektų veiklose dalyvavo 4394 neįgalieji (rezultatas įgyvendintas 125,5 %).

Kita Neįgaliųjų reikalų departamento veikla ir veiklai skirtų asignavimų panaudojimas

Neįgaliųjų reikalų departamento veiklai asignavimai 2020 metais skirti įgyvendinant programos 03.03. „Socialinių paslaugų ir integracijos plėtra“ priemonę: „Sudaryti sąlygas Ginčų komisijos, Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos bei Neįgaliųjų reikalų departamento veiklai“

Priemonei įgyvendinti buvo skirta 2539,2 tūkst. eurų suma (iš jų 60,9 tūkst. eurų turtui įsigyti), panaudota 2530,4 tūkst. eurų suma (iš jų 60,7 tūkst. eurų turtui įsigyti) (panaudota 99,7 % priemonei įgyvendinti patvirtintų lėšų). Lietuvių gestų vertimo centrui papildomai iš valstybės rezervo buvo skirta 39,0 tūkst. eur, lėšos panaudotos 100%.

Tarpinstitucinių programų koordinavimas ir stebėsena.

Koordinuotos dvi tarpinstitucinės programos:

- Nacionalinės neįgaliųjų socialinės integracijos 2013 – 2020 metų programos įgyvendinimo 2020 metų veiksmų plano 54 priemonių įgyvendinimas;
- Klausos negalią turinčių asmenų socialinio dalyvavimo visuomenėje 2018-2020 metų veiksmų planas: plano 50 priemonių įgyvendinimas;

Įstaigų veiklos koordinavimas, neįgaliųjų siuntimas į globos įstaigas, atstovavimas teismuose.

Koordinuota Departamentui pavaldaus Lietuvių gestų kalbos vertėjų centro veikla.

2020 metais Lietuvių gestų kalbos vertėjų centro skyriuose 108,75 vertėjų etatai suteikė 69 780 (iš jų 41632 nuotoliniu būdu) lietuvių gestų kalbos vertimo paslaugas, kurias gavo 3480 kurtieji. Bendrajame pagalbos centre suteikta 3392 paslaugų, iš jų: 112 programėlėje -112, Skype programa – 3313. Vidutinis klausos negalią turinčių asmenų, gyvenančių gestų kalbos vertimo centro paslaugų teikimo teritorijoje skaičius, tenkantis vienam gestų kalbos vertėjo etatui – 29, kvalifikaciją tobulinusių lietuvių gestų kalbos vertėjų skaičius -87.

Tvarkytos eilės ilgalaikei socialinei globai gauti į 35 valstybės socialinės globos namus, laisvų vietų šiose įstaigose apskaita. Išrašyti 854 siuntimai į globos įstaigas.

Įgyvendinamų programų ir priemonių stebėsena ir kontrolė.

2020 metais vyko finansuojamų priemonių įgyvendinimo kontrolės patikrinimai:

- atlikta 11 2020 metais įgyvendinamų Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektų atrankų patikrinimų (11 savivaldybių));
- atlikta 12 (už 2020 m.) Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektų patikrinimų (11 savivaldybių);
- atlikti 48 vykdomų Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektų veiklų patikrinimai (19 savivaldybių);
- atlikta 5 2020 metais įgyvendinamų Neįgaliųjų socialinės integracijos per kūno kultūrą ir sportą projektų atranka;
- atlikti 5 (už 2020 m.) Neįgaliųjų socialinės integracijos per kūno kultūrą ir sportą projektų patikrinimai (4 savivaldybėse);
- atlikti 5 vykdomų Neįgaliųjų socialinės integracijos per kūno kultūrą ir sportą projektų veiklų patikrinimai;
- atlikti 11 savivaldybių, vykdančių būsto pritaikymą neįgaliesiems ir 65 pritaikytų būstų patikrinimai;
- atlikti 8 savivaldybių, vykdančių šeimų, auginančių vaikus su sunkia negalia, socialinio saugumo stiprinimo pritaikant būstą ir gyvenamąją aplinką ir 22 pritaikytų būstų patikrinimai;
- atlikti 4 neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektų įgyvendinimo patikrinimai;
- atlikti 2 neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektų vykdomų veiklų patikrinimai;
- atliktas 2020 metų rekomendacijų dėl vertimo ir/ar titravimo paslaugų teikimo pristatymo patikrinimas.
- Atsakyta į 13 įvairių paklausimų (skundų)

Įgyvendinamas projektas „Tvaraus perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų sistemos sąlygų sukūrimas Lietuvoje“. 2020 m. balandžio 30 dieną pasirašyta projekto „Nuo globos link galimybių: bendruomeninių paslaugų plėtra“ (toliau – Projektas) sutartis. Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2020 m. kovo 20 d. įsakymu Nr. A1-250 „Dėl finansavimo skyrimo projektui, pateiktam pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ įgyvendinimo priemonę Nr. 08.4.1-ESFA-V-405 „Institucinės globos pertvarka“ projektui skirtas 17 556 795,99 Eur. finansavimas. 41 Projekto partneris teikia 71 paslaugą šešiuose regionuose. Projekto paslaugas gauna 1012 asmenys su proto ar psichikos negalia, iš kurių – 113 pertvarkomų globos įstaigų gyventojai. Projekte įdarbinta daugiau kaip 200 darbuotojų. Europos socialinio fondo agentūra 2020 m. 3 661 558.44 Eur pripažino tinkamomis išlaidomis ir jas apmokėjo.

Atliktas NRD darbuotojų pasitenkinimo darbo sąlygomis ir darbo organizavimu tyrimas, organizuotas rezultatų aptarimas su visais darbuotojais, apsispręsta dėl priemonių darbo sąlygoms ir organizavimui gerinti.

Neįgaliųjų reikalų departamento reguliavimo sričiai priskirto valstybės turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo.

Departamentas 2020 m. administravo panauda perduotą valstybės turtą, vykdė jo priežiūrą, inventorizaciją. Rinkta informacija ir buvo tikrinamas turto naudojimas atsižvelgiant į panaudos sutarties sąlygas bei teisės aktų nustatytą tvarką. Atlikta 77 pritaikytų neįgaliesiems vežti automobilių, perduotų nevyriausybinėms organizacijoms, inventorizacija.

Panauda perduoto turto naudojimas:

- transporto paslaugos 2020 m. buvo teikiamos savivaldybėse veikiančioms nevyriausybinėms organizacijoms panaudos būdu perduotais 80 automobiliais. Jais buvo suteiktos 10728 vienkartinės transporto paslaugos, kuriomis pasinaudojo 10401 neįgalieji ir 35993 nuolatinės paslaugos, kuriomis pasinaudojo 11789 neįgalieji.

Valstybės turtinių ir neturtinių teisių atstovavimas

Neįgaliųjų reikalų departamentas atstovavo valstybei, įgyvendindamas valstybės, kaip viešosios įstaigos dalininkės turtines ir neturtines teises VšĮ Valakupių reabilitacijos centre. Steigėjo įnašas į VŠĮ Valakupių reabilitacijos centrą yra 28,96 eurų. VšĮ Valakupių reabilitacijos centras teikia medicininės, profesinės, socialinės reabilitacijos paslaugas.

Departamentas nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. įgyvendina Lietuvių gestų kalbos vertimo centro savininko teises ir pareigas.

Dalyvavimas rengiant teisės aktus.

Parengti 2 teisės aktų projektai:

1. 2021–2030 m. neįgaliesiems tinkamos aplinkos visose gyvenimo srityse plėtros programa (derinama ir 2021 m.).
2. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2020 m. birželio 5 d. įsakymas Nr. A1-503 „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2019 m. rugsėjo 30 d. įsakymo Nr. A1-560 „Dėl Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje 2020 metų projektų atrankos konkurso organizavimo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“

Neįgaliųjų reikalų departamento direktoriaus patvirtinti 5 teisės aktai:

1. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2020 m. rugsėjo 30 d. įsakymas Nr. A1-906 „Dėl Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje 2021 metų projektų atrankos konkurso organizavimo nuostatų patvirtinimo“;
2. Departamento direktoriaus 2020 m. rugsėjo 14 d. įsakymas Nr. V-60 „Dėl Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo 2021 metais projektų atrankos konkurso nuostatų patvirtinimo“;
3. Departamento direktoriaus 2020 m. spalio 5 d. įsakymas Nr. V-65 „Dėl Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektų vertinimo ir atrankos komisijos darbo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
4. Departamento direktoriaus 2020 m. lapkričio 16 d. įsakymas Nr. V-71 „Dėl Statinių pritaikymo neįgaliesiems priežiūros 2021 metais projektų atrankos konkurso nuostatų patvirtinimo“;
5. Departamento direktoriaus 2020 m. gruodžio 10 d. įsakymas Nr. V-82 „Dėl Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje 2021 metų projektui vykdyti skirtų lėšų pervedimo ir naudojimo sutarties formos patvirtinimo“.

2020 m. buvo derinti (teiktos pastabos, pasiūlymai) 18 teisės aktų.

Dalyvavimas komisijų ir darbo grupių, susijusių su neįgaliųjų socialine integracija, veikloje.

2020 m. buvo dalyvauta:

1. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sudarytos pertvarkos valdymo grupės, Perėjimo nuo institucinės globos prie globos šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams 2014-2020 metų veiksmų plano priemonėms įgyvendinti, posėdžiuose;

2. Nevyriausybines organizacijas vienijančių asociacijų institucinio stiprinimo projektų finansavimo 2020 metais atrankos konkurso komisijoje;

3. Nacionalinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo projektų finansavimo 2020 m. atrankos konkurso komisijoje;

4. Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus sudarytos Visuomeninės aplinkos pritaikymo komisijos veikloje.

5. Aplinkos ministerijos sudarytoje darbo grupėje parengti Statybos techninį reglamentą dėl statinių prieinamumo.

6. Socialinės apsaugos ministerijos susitikimuose dėl projektų administravimo taisyklių (PAT) tobulinimo.

7. Projekto „Nuo globos link galimybių: bendruomeninių paslaugų plėtra“ partnerių atrankos konkurso komisijoje.

Kita Neįgaliųjų reikalų departamento veikla.

1. Dalyvauta partnerio teisėmis įgyvendinant ES lėšomis finansuojamą projektą „Tvaraus perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų sistemos sąlygų sukūrimas Lietuvoje“. Dalyvauta projekto valdymo grupės bei viešųjų pirkimų komisijos veikloje.

2. Dalyvauta institucinės globos pertvarkos II etapo planavimui skirtuose posėdžiuose ir susitikimuose.

3. Dalyvauta interneto portalo TV3.lt rubrikos „Aš galiu“ redakcinės kolegijos darbe. Redakcinė kolegija analizuoja rengiamos informacijos aktualumą ir tinkamumą bei numato būsimų straipsnių temas.

4. Išnagrinėti 76 piliečių skundai bei paklausimai.

Konkurso tvarka finansuojamų projektų atrankos konkursų organizavimas.

2020 m. organizuoti 2 projektų finansavimo atrankos konkursai:

1. Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo projektų finansavimo 2021 m. atrankos konkursas.

2. Statinių pritaikymo neįgaliesiems priežiūros 2021 metais projektų atrankos konkursas.

Koordinuotas per savivaldybes organizuojamas Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektų finansavimo 2021 m. atrankos konkursas.

Neįgaliųjų reikalų tarybos prie SADM veiklos organizavimas ir techninis aptarnavimas.

Suorganizuoti 9 Neįgaliųjų reikalų tarybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos posėdžiai. Neįgaliųjų reikalų departamento darbuotojai atliko Neįgaliųjų reikalų tarybos sekretoriaus funkcijas, derino su Neįgaliųjų reikalų tarybos nariais posėdžių darbotvarkes, skelbė Neįgaliųjų reikalų departamento internetinėje svetainėje posėdžių protokolus, saugojo Neįgaliųjų reikalų tarybos veiklos dokumentus bei techniškai ir ūkiškai aptarnavo Tarybą.